

‘Liefde ging boven integriteit’, een verwarrende conclusie.

Over leiderschap bij het OM.

Die titel ‘Liefde ging boven integriteit’ 1) blijft maar in mijn hoofd hangen, hier klopt iets niet. Wordt met liefde hier (erotisch) verlangen bedoeld? Het artikel ging over de ‘OM affaire’, waar de commissie Fokkens 2) onderzoek naar gedaan heeft.

Het oordeel ‘een gebrek aan ethisch leiderschap schiep een cultuur waarin het langdurig ontkennen niet werd gestraft’ is duidelijk. Is hiervan de liefde de oorzaak? Liefde in de zin van compassie met de ander, kan niet bedoeld worden. Die liefde leidt juist tot integer handelen. Het moet gaan over iets anders dat ons gedrag stuurt. Dit raakt de kern van de zaak.

In elke zakelijke omgeving spelen ook onze emoties, drijfveren, angsten en verlangens een rol. Als mens zijn we gepassioneerd bezig met ons werk en dat leidt tot vriendschappen, alsook vijandschappen en allerlei varianten van min of meer intieme relaties.

De commissie Fokkens besteed gelukkig aandacht aan de cultuur bij het OM. Ze beschrijft het OM als een sociale gemeenschap met specifieke kenmerken. De kern van het werk is vooral ‘de ander de maat nemen’, en daardoor ligt het OM onder een vergrootglas. Verder leidt de aard van het werk tot (psychische) spanningen en daardoor sterke onderlinge relaties. Voeg daarbij dat velen hun hele loopbaan doorbrengen op dit ministerie en er ontstaat een intensieve familiecultuur, zoals de geïnterviewden dat ook hebben ervaren. Deze cultuur is versterkt door een aantal maatschappelijke ontwikkelingen en een forse bezuinigingsronde, waardoor anders gewerkt moest worden en met minder mensen.

Bij de implementatie van al die veranderingen is te weinig aandacht besteed aan wat dit allemaal betekende voor de mensen, aldus de commissie. Dit is de grootste les wat mij betreft. Wat voor een mensbeeld hebben wij? Hoe gaan we met elkaar om? Hoe maken we onze ambities, verlangens, angsten en begeerten bespreekbaar? Welke normen willen we hanteren? Wat verstaan wij onder integer handelen? Hebben we taal om dat gesprek te kunnen voeren met elkaar?

En bij deze vraag past de vraag naar het leiderschap. Wij zeggen met Brené Brown 3): echte leiders durven te zeggen wat gezegd moet worden, durven naar zichzelf te kijken, laten zich leiden door hun kernwaarden zonder dat de uitkomsten daarvan bekend zijn, hebben vertrouwen en daarom lef en zijn in staat hun ‘eigen fouten niet langer te bedekken met verzinsels en complottheorieën, maar durven ze onder ogen te zien’.

Zij zijn dus in staat tot innerlijke integriteit 4): ‘datgene te doen wat goed is; niet omdat het moet, maar omdat men het wil’. En aan dat vermogen draagt de liefde bij: de compassie voor de gemeenschap, de medemens.

Marianne Luyer

Noten:

1. *Trouw, artikel Liefde ging boven integriteit, 26 april 2019*
2. *Commissie Onderzoekscommissie Openbaar Ministerie, april 2019*
3. *Durf te leiden, Brené Brown, 2019*
4. *Waardegedreven Leiderschap, dansen met licht en duisternis, Bouwmeester en Luyer, 20117*